

Open brief

Geachte Leden van de Tweede Kamer,
Geachte Meneer Kuipers, Minister van Volksgezondheid,
Geachte Mevrouw Adriaansens Minister van Economische Zaken
Geachte Meneer Jetten Minister van Energie en Klimaat,

Nederland onderhandelt momenteel over een door de Europese Commissie voorgestelde Europese ontwerpverordening betreffende de uitrol van Gigabit elektronische communicatienetwerken.

Dit ontwerp voor een "Gigabit Infrastructuur Wet" heeft tot doel de uitrol van digitale infrastructuur, namelijk glasvezel en 5G, te versnellen en goedkoper te maken voor operatoren.

Wij zijn zo vrij u hierover aan te spreken omdat wij van mening zijn dat glasvezel en 5G lijnrecht tegenover elkaar staan en niet op dezelfde manier behandeld kunnen worden.

Glasvezel heeft in tegenstelling tot 5G, grote voordelen vanwege de energie-efficiëntie en de afwezigheid van belastende elektromagnetische velden, ofwel EMV.

De effectbeoordeling van de ontwerpverordening die door de Commissie is opgesteld, bevat belangrijke tekortkomingen, waarvan sommige zijn gesignaleerd door de Regulatory Scrutiny Board die verantwoordelijk is voor de toetsing van impact assessments van de Commissie. De Board vond dat de effectbeoordeling *"onvoldoende duidelijk was over de methodologische aannames en parameters die ten grondslag liggen aan de econometrische modellen die zijn gebruikt om de economische en de milieueffecten te analyseren. Deze toont niet duidelijk de netto positieve impact op het milieu aan"*.

De gewijzigde versie van de effectbeoordeling werpt geen licht op de zaak, en gaat zelfs zo ver om expliciet toe te geven dat het *"geen poging is geweest om de effecten te kwantificeren die gepaard gaan met de uitrol van de verschillende mobiele netwerkovertuigen"* of *"de domino-effecten die zouden kunnen voortvloeien uit een verbetering van de energie-efficiëntie als gevolg van de versnelde uitrol van 5G"*, en te erkennen dat *"de literatuur over de milieueffecten van de uitrol van 5G beperkt is omdat dit nog steeds een onderzoeksgebied in ontwikkeling is"*.

Op geen enkel punt in ditzelfde onderzoek wordt melding gemaakt van de impact van 5G op de biodiversiteit of de menselijke gezondheid. Dit is des te betreurenswaardiger omdat we indirect - in het hoofdstuk over de gevolgen van de passiviteit van Europa bij het versnellen van de uitrol - ontdekken dat een deel van de motivatie voor deze ontwerpverordening het omzeilen van *"lokale spanningen op het gebied van landschap en esthetiek of zorgen over de gezondheid"* is.

Wij wijzen u op het advies van de Gezondheidsraad over 5G uit 2020 waarin wordt gesteld dat 5G-frequenties, net als de radiofrequenties van vorige generaties, verdacht worden van het risico op kanker en van invloed op de vruchtbaarheid en dat waarschijnlijk wordt geacht dat deze kunstmatige golven de elektrische activiteit van onze hersenen verstoren. ANSES, het Franse agentschap voor voedselveiligheid is bezig met het opstellen van een deskundigenrapport en heeft al laten weten genoemde risico's te onderkennen. Bovendien bevestigde dit Agentschap opnieuw de grotere kwetsbaarheid van kinderen en het feit dat blootstellingslimieten hen niet goed beschermen. Het advies van onze Gezondheidsraad bevat ook twijfels over de juistheid van de blootstellingslimieten en raadt daarom minimalisering van de stralingsbelasting aan. De adviezen van de Gezondheidsraad (2020) en ANSES (2022) zijn gelijklopend betreffende het gebrek aan gegevens over nieuwe frequenties en de moeilijkheid om de risico's van deze nieuwe technologie te beoordelen. Er bestaan slechts enkele, geen uitsluitend gevende studies over de 3,5GHz frequentieband en er is geen kennis over risico's voor de 26GHz band. De Gezondheidsraad adviseert dan ook om de 26 GHz band niet te gebruiken.

Met pijn in het hart hebben we vastgesteld dat de Regering in 2020 het advies tot voorzichtigheid met EMV niet heeft overgenomen en de Kamer om begrijpelijke redenen te druk was met Corona om de betekenisvolle inconsistenties¹ in het 5G advies met de Gezondheidsraad te bespreken. Deze pijn wordt tevens veroorzaakt doordat we zien dat in onze politieke cultuur nog geen lering is getrokken uit de te late reactie op de gezondheidsrisico's van asbest, lood in de

---

¹ Enkele van de inconsistenties in het 5G advies: a) ICNIRP limieten adviseren, maar deze toch niet veilig achten. b) de invloed van EMV op de hersenen wordt aangeduid als 'zeer waarschijnlijk', maar in de conclusie toch genegeerd. c) Dieronderzoeken tonen vele biologische effecten aan, maar dit worden voor mensen niet van betekenis geacht. N.B. dieren staan in de onderzoeken model voor mensen, maar dat wordt genegeerd.

Voorts: Dieronderzoeken tonen risico's aan voor de natuur, maar daar wordt niet op gewezen.

benzine, roken, PCB's, milieuvervuiling rond Hoogovens en Chemours, alsmede aardbevingen in Groningen. Het Europees Milieuagentschap EEA heeft in 2001 en 2013 twee rapportages 'Late Lessons from early Warnings' uitgegeven om een weg te wijzen naar een beter benutting van wetenschappelijke inzichten dan nu het geval is. We hebben voor u [een korte video samengesteld](#), waarin zowel de kwestie van stralingsrisico's als van de afwachtende omgang met wetenschap aan de orde komen.

Bovendien moet erop worden gewezen dat er tot op heden noch door de EU, noch door Nederland een deskundigenrapport is opgesteld over de invloed van radiofrequenties op dier- en plantensoorten, biodiversiteit en ecosystemen, hoewel veel van de onderzoeken ten behoeve van het inzicht op risico's voor mensen met name op dieren zijn uitgevoerd. De waargenomen negatieve effecten op dieren hebben betekenis voor de natuur. [Een recente overzichtsstudie](#) van Prof. Lai en PhD Manfield, verwoord door Levitt, laat zien dat er met de vele wetenschappelijke studies beschikbaar zijn over de effecten van straling op flora en fauna voldoende reden is voor politieke zorgen over de impact van EMV op de natuur.

Al met al constateren we duidelijke gebreken in de effectbeoordeling van de ontwerpverordening betreffende het aspect "draadloze communicatie". We zouden het daarom op prijs stellen, als u de aandacht van de Europese Commissie op deze tekortkomingen zou willen vestigen, zodat er eerst tijd wordt genomen om een goede en volwaardige beoordeling uit te voeren van de aspecten die van invloed zijn op de doelen die in de Europese Green Deal worden verdedigd.

Gelet op de recente cijfers over de onverklaarde wereldwijde toename van kanker, vragen we om dit project op te schorten totdat het ANSES-rapport over kankerverwekkendheid is gepubliceerd, dat het werk aan de grenswaarden voor blootstelling wordt voltooid en dat er met spoed beoordelingen door deskundigen worden uitgevoerd over toekomstige frequenties (26 GHz en hoger), de invloed op de vruchtbaarheid, het functioneren van het zenuwstelsel en de invloed op de biodiversiteit.

Deze tijd zou ook kunnen worden gebruikt om een goed beleid voor digitale en elektromagnetische soberheid in gang te zetten in lijn met het advies van de Gezondheidsraad. En in lijn met de recente inzichten over verslavende werking van sociale media en de effecten op kinderen en jongeren, om overmatige blootstelling aan beeldschermen tegen te gaan. En om evenwicht in het uitrolbeleid te brengen en voor transparantie en overleg op lokaal niveau (met de gekozen vertegenwoordigers en de betrokken bevolking), en om ervoor te zorgen dat op passende wijze met elektrogevoeligheid (EHS) wordt omgegaan en zodat verdere EHS wordt voorkomen.

Met vriendelijke groet,

Rob van der Boom

Voorzitter Stichting EHS
Voorzitter Europeans for Safe Connections

<https://esc-info.eu>

Stichting EHS
Rob.vanderboom@stichtingehs.nl
Tel. 023 8221033

<https://www.stichtingEHS.nl>
<https://esc-info.eu>

BIC: INGBNL2A
KvK: 09167685
IBAN: NL83 INGB0003478207